

**گزارش عملکرد
کتابخانه مرکزی
مرکز اسناد و تامین منابع علمی
در سال ۱۳۹۹**

تنظیم:

اداره کل روابط عمومی دانشگاه تهران

فروردین ۱۴۰۰

مقدمه:

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران بزرگ‌ترین کتابخانه دانشگاهی ایران است و مجموعه‌ای غنی و گسترده از منابع گوناگون در زمینه‌های مختلف علوم و فنون و فرهنگ و ادب را در برمی‌گیرد. این کتابخانه در کنار کتابخانه‌های تخصصی دانشکده‌ها که هر یک برحسب نیازهای علمی و آموزشی ویژه خود به وجود آمده‌اند، بیشتر به امر پژوهش اختصاص دارد و به گردآوری آثار مربوط به مطالعات اسلام‌شناسی، ایران‌شناسی و شرق‌شناسی می‌پردازد. کتابخانه مرکزی از واحدهای ستادی دانشگاه است که در زیرمجموعه معاونت پژوهشی دانشگاه قرار دارد. بر اساس آخرین تغییرات سازمانی در سال ۱۳۹۹، و با توجه به گستردگی خدمات و تنوع فعالیت‌های موجود مطابق ساختار جدید، کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه، متشکل از دو معاونت، دو اداره و پانزده واحد و نه تالار است و دارای دو سامانه کتابخانه‌ای است:

(۱) سامانه جامع کتابخانه‌ای دانشگاه های تهران

https://lib/faces/home.jspx?_af43.ut.ac.ir

(۲) سامانه کتابخانه دیجیتال که به منظور خدمات رسانی در ایام کرونا ایجاد و بهره برداری شد.

<https://utdlib.ut.ac.ir>

➤ کتابخانه دارای سامانه مدیریت هوش سازمانی است که دارای ۴ زیر سامانه و ۳۲ گزارش و ۳ داشبورد مدیریتی است.

<https://bis.ut.ac.ir>

❖ اهم اقدامات کتابخانه مرکزی

با توجه به شیوع ویروس کرونا و دگرگونی شرایط علمی، آموزشی و فرهنگی ملی و بین‌المللی و همچنین برنامه میان مدت توسعه منابع دیجیتال در کتابخانه مرکزی دانشگاه، اقدامات متعددی از جمله توسعه کتابخانه دیجیتال آریان و افزایش منابع آن، افزایش اطلاعات کتاب‌شناختی در پایگاه آدرسا، ارائه خدمات از طرق مختلف همچون شبکه‌های مجازی، ایمیلی و حضوری، تبدیل خدمات حضوری به غیر حضوری برای تسویه حساب دانشجویان و تحویل پایان‌نامه‌ها، برگزاری برنامه‌های زنده ترویجی در کانال‌های مجازی دانشگاه و کتابخانه مرکزی را در دستور کار قرار داد.

با هدف تامین منابع موردنیاز کاربران تعداد ۲۷۳۹ نسخه کتاب فارسی و ۵۲ نسخه کتاب لاتین خریداری شده است. علاوه بر آن، تعداد ۱۱۶۰۰ نسخه اهدایی کتاب فارسی و عربی و ۶۷۲ نسخه کتاب لاتین اهدایی توسط کتابخانه مرکزی دریافت شده است.

به منظور دسترسی کاربران به منابع کتابخانه‌ای، کار فهرست‌نویسی انواع منابع با حفظ کیفیت افزایش یافت. تعداد ۷۷۲۳ عنوان معادل ۱۰۰۰۰ نسخه کتاب فارسی و عربی و تعداد ۲۳۷۶ عنوان معادل ۲۴۰۰ نسخه کتاب لاتین فهرست‌نویسی شده است. همچنین تعداد ۵۱۵۹ عنوان معادل ۵۰۲۷۰۰ نسخه نشریات فارسی و ۴۰۹ عنوان چاپ سنگی و ۱۳۳۲۲ عنوان منابع غیرکتابی و ۱۱۹ نسخه خطی فهرست‌نویسی و در نرم افزار آدرسا ورود اطلاعات شده است.

کاهش بار مراجعات حضوری در سال گذشته فرصتی به منظور تکمیل اقدامات در کتابخانه مرکزی فراهم نمود. در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ در زمینه توسعه کتابخانه دیجیتال ۱۰۰٪ و ورود اطلاعات به پایگاه آدرسا، بیش از ۴۰٪ رشد داشته است. بارگذاری ۳۰۰۰ عنوان کتاب فارسی در سامانه آدرسا، اتصال اطلاعات کتاب‌شناختی منابع کتابخانه مرکزی به سامانه حافظه ملی ایرانیان در کتابخانه ملی، همچنین افزودن ۳۰۰ عنوان کتاب گویا به آرشیو موجود این کتابخانه و ارتقاء آن به ۱۶۰۰ عنوان کتاب گویا از دیگر اقدامات کتابخانه مرکزی است.

تعداد ۱۶۰۹۴ نسخه خطی به صورت رایگان در پایگاه کتابخانه دیجیتال کتابخانه مرکزی که به لحاظ تحقیقاتی ارزش جهانی داشته و به صورت تمام متن برای پژوهشگران سراسر دنیا قابل استفاده است، تعداد ۷۵۰۰۰ عنوان پایان‌نامه تمام متن، ۳۴۶۲ عنوان سند تاریخی تمام متن، ۴۴۵۴ عنوان عکس تاریخی تمام متن، ۵۶۷ عنوان کتاب چاپی فارسی تمام متن، ۲۱۶۸۲ عنوان کتاب لاتین از ناشران اشپرینگر، الزویر و وایلی با محتوای ابر داده و لینک دانلود تمام متن (با قابلیت دسترسی در شبکه دانشگاه تهران) در سامانه به آدرس utdlib.ut.ac.ir بارگذاری شده است. امکان "فقط خواندن" پایان‌نامه‌ها برای کاربران دانشگاه تهران از طریق utvpn و آدرس کتابخانه دیجیتال که در بالا آمده است وجود دارد.

طی سال ۱۳۹۸ تا ۱۳۹۹ دسترسی به پایگاه های اطلاعاتی scopus, Heinonline, onepetro, springer, Taylor & Francis, proquest ebook, proquest dissertation, proquest central, Taylor & Francis

MathScinet و پایگاه های فارسی نورمگز (Pdf, Html), نورلایب, سیویلیکا, قاصدک نور (مجموعه نرم افزارهای نور بر روی ابر) و پایگاه استنادی جهان اسلام فراهم شده است. همچنین خرید قطعی پایگاه های اطلاعاتی Hein online, نورمگز (Pdf, Html), نورلایب, سیویلیکا (برای سال ۲۰۲۱) فراهم شده است.

به منظور دسترسی به منابع کتابخانه ای ۱۰۰۰ کد دسترسی به اپلیکیشن طاقچه خریداری و در اختیار دانشجویان با تحصیلات تکمیلی قرار گرفت. ضمناً امکان خرید دسترسی با تخفیف ۵۰ درصد از طریق معرفی یک کد هم برای کلیه پژوهشگران فراهم شد.

در بخش مراجعات تعداد بازگشتی ها نسبت به سال گذشته بعثت شیوع کرونا و تعطیلی دانشگاه و تشکیل مجازی کلاس ها کمتر از سال گذشته است و کار دریافت و پاسخگویی به ایمیل های درخواست کتاب از اواخر آذر ماه گذشته بصورت روزانه انجام شده است. در کل تعداد ۱۶۷۱ امانت کتاب تعداد ۵۰۵۸ بازگشت کتاب، ۹۵۴۴ تسویه حساب دانشجویان دانشگاه تهران و بیش از ۷۰۰ مورد تسویه حساب دانشجویان علوم پزشکی و تعداد ۶۹۲ تمدید به طور تلفنی، حضوری و ... انجام شده است.

همچنین مقاله کتابخانه مرکزی در صفحه اصلی ویکی پدیا قرار گرفت. سایر اقدامات عبارت است از:

- ارائه خدمات از همه راه های ممکن به متقاضیان همچون تلگرام و ایمیل و حضوری؛
- تبدیل خدمات حضوری به غیر حضوری. مثل تسویه حساب دانشجویان و تحویل پایان نامه ها؛
- انتشار جلد سوم فهرست اسناد تاریخی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد/سوسن اصیلی؛
- انتشار جلد ششم فهرست اسناد تاریخی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد/ شیوا تقوایی؛
- انتشار جلد نهم فهرست اسناد تاریخی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد/ بهنام شیخی؛
- انتشار کتاب تاریخ شفاهی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران/ آرش امجد و هانی مظفرنیا؛
- انعقاد تفاهم نامه همکاری با انتشارات علمی فرهنگی و موسسه مطالعات فرهنگی، اجتماعی وزارت علوم تحقیقات و فناوری؛
- انتشار نسخه جدید تاریخ کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران.

در بخش حفاظت و مرمت اسناد و کتب خطی ادامه مراحل مرمت نسخ خطی و انجام مرمت ۴۳۰ برگ از نسخ خطی، انجام مراحل دوخت، صحافی و مرمت جلد چرمی نسخه خطی مرمت شده، انجام برخی از مراحل مرمت سند عثمانی شامل پاکسازی، ضدعفونی، اسیدزدایی و آهارزنی و جداسازی کامل از فیبر، مرمت ۷ نسخه چاپی قدیمی، مرمت یک سند تاریخی، مرمت یک تابلو نقاشی، ساخت ۸ جعبه نگهداری اعلامیه‌های انقلاب و بریده جراید قدیمی، ادامه روند کار حفاظت و مرمت جلد‌های قدیمی و ساخت جلد جدید کتب آسیب دیده تالار نفیس کتابخانه، پاکسازی و مرمت ۱۱ آلبوم از مجموعه آلبوم‌های عکس‌های قدیمی دانشگاه، آماده‌سازی و برش ۲۰۱۶ لیبل کتب چاپ سنگی مخزن خطی کتابخانه، در بخش صحافی نیز جلدسازی، طلاکوبی و صحافی ۶۴۲ کتاب، ۱۱۰۱ مجله، ۲۰ روزنامه، برش و صحافی مجدد ۲۵۲ پایان‌نامه، برش ۱۵۵ پایان‌نامه و آماده‌سازی برای انجام اسکن، جلدسازی، طلاکوبی و صحافی ۴۸۳ کتاب متعلق به کتابخانه دانشگاه سوره، مرمت ۱۱۰ برگ از کتب بسیار آسیب دیده چاپی انجام شده است.